Poštnina plačana v gotovini.

Leto X., št. 5. V Ljubljani, 3. februarja 1923.

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6/II.

Izhaja vsako soboto. Stane posamezna štev. 75 p, mesečno Din 3·—. celoletno 35 Din. — Za člane izvod po 60 para.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1·50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije. Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ)

Mi vstajamo! . . .

Z današnjo številko se je naš list znatno povečal. Če pomislimo, koliko polen, ki so nam jih nametali naši nasprotniki, smo na tej poti morali odstraniti, potem nas ta napredek še vse bolj razveseli.

Ko je po lanskem strokovnem kongresu prišel list v novo uredništvo, je bil skrajno zanemarjen. Izhajal je vsakih 14 dni, pa je še imel okoli 80 tisoč kron dolga. Povrhu tega je bil pa list v tistih časih še tako slabo urejevan, da ga ni hotel nihče čitati in so bile organizacije brez vsacega duševnega vodstva. Zato so bile zelo neorientirane, članstvo je padalo, skratka organizacije so šle — rakovo pot.

V takih razmerah je bil dober svet drag. Samo energična in hitra operacija je mogla preprečiti katastrofo.

Zavedajoč se težke odgovornosti pred zgodovino smo se odločili za energičen sunek.

Ko smo uredili par številk lista tako, kakor zahteva današnji položaj smo obenem izvedli tudi finančno operacijo. Zvišali smo naročnino listu, ter začeli list tedensko izdajati.

Zavedali smo se, da bomo radi tega koraka izgubili marsikaterega nezavedneža, ker smo zahtevali naenkrat tako velike žrtve. A korak je bil potreben, ker bi sicer radi finančne mizerije list sploh prenehal izhajati.

Tako smo dobili tednik in prav smo računali, ko smo rekli, da bomo s tednikom lažje bojevali proti nezavednosti v lastnih vrstah.

S ponosom lahko ugotovimo, da smo za ta napor med našim članstvom našli dovolj razumevanja. Kakor so bili postavljeni zaupniki pred težke naloge, ko so morali zagovarjati tako povišanje naročnine, vendar jih je bilo mnogo, ki so zastavili vse svoje zmožnosti, da je pravo razumevanje prodrlo. Vsi tisti zaupniki se danes z nami vred upravičeno vesele, da naši napori niso bili zastonj, temveč se že v obili meri kažejo uspehi naše pridnosti in odločnosti.

Pri tej priliki se pa spominjamo tudi tistih, ki niso odkritosrčni prijatelji čistega razrednega delavskega gibanja. Tistih, ki so se urinili v delavsko gibanje radi svojih postranskih namenov.

Vsi taki so gledali na vsa naša prizadevanja z ljubosumnostjo in škodoželjem. In šli so na delo, da naš list končnoveljavno ubijejo. Ker se niso upali v duševno borbo z nami, zato so nam skušali zamašiti usta s tem, da nam list finančno ubijejo.

Pričeli so z agitacijo, naj člani list odpovedo, povrh pa svojega dolga listu niso hoteli plačati. Res smo radi te organizirane gonje zgubili nekaj naročnikov, med njimi je šlo tudi Osrednje društvo lesnih delavcev na lim teh degeneriranih demagogov.

Farza se jim ni posrečila, med članstvom je zmagalo poštenje in pamet, in tisti, ki so se pregrešili, pa svojega greha še niso popravili, tisti bodo v dogledni dobi prišli pred delavski tribunal, kjer jih bomo obtožili veleizdaje nad delavskimi interesi. Zaupamo zdravi razsodnosti našega proletariata in smo prepričani, da bo sodba, čeravno ostra, pa vendarle — pravična.

Pa pustimo to v tem svečanem trenutku, ko smo s trudom in težavo prišli do tega, da še bolj zboljšamo in povečamo naš list.

V novi, večji obliki, bomo list še vse bolj spopolnili, zlasti še s tem, ker bo sedaj za vse organizacije in tudi za dopise dovolj prostora. List bomo skušali izdajati za staro ceno, dokler se tiskarniški stroški ne povišajo. Žalibog je s tem, da valuta stalno pada, tudi velika nevarnost, da se bo vse občutno podražilo. Tolaži nas pri tem ena misel, ki jo vsak pameten človek mora uvaževati, da bodo z dobrim listom postale tudi organizacije vsak dan boljše in bodo dobile toliko moči, da bodo z zvišanjem draginje vsaj sorazmerno tudi zviševale delavske plače.

To je torej naš program za najbližjo bodočnost. Tiste sodruge, ki so nas dosedaj tako krepko podpirali, da smo doživeli vsaj delne uspehe, prosimo naj na tej poti vztrajajo. Pridobe naj še novih sodelavcev, tako, da nas bo vsak dan več. In uspehi ne bodo izostali.

Kdor bo spomladi sejal — bo jeseni žel.

I. Meznarič:

Spomlad.

Doba spanja in gretja pri peči bo kmalu končala. V zimskem času smo mnogo zamudili, kar bi v resnici lahko storili. Spali smo in greli smo se, med tem pa nismo pazili kaj se vse godi za našim hrbtom. Valuta je začela padati, draginja rasti, a delavsko razpoloženje je bilo za ta vprašanja hladno, mrzlo — mrzlo kakor zima. Ob istem času ko je mešetarjenje valutnega vprašanja prišlo do vrhunca, smo šele opazili ogromne izpremembe v splošnem življenju, pri katerem je delavstvo najbolj prizadeto. Kapitalisti so zimski čas izkoristili — ker niso spali — in so se usidrali na celi črti, največ pa tam, kjer so bili najbolj zainteresirani. Parola: zmanjšati delavske pridobitve je na kapitalistični strani dobival velik obseg. V splošnem si je kapitalizem pri zakonodaji zagotovil svoj največji vpliv, v glavnem pa se je vrgel na pridobljene delavske pravice, na komaj izdani zakon o zaščiti delavstva. Ostalih vprašanj nam niti ni potreba tukaj navajati, ker so radi spanja delavstva ostala še nerešena in jih ne bomo spravili v sklad z delavskimi potrebami toliko časa, dokler nas bo mamil sen nezanimanja.

Če premišljujemo odkod vse to, pridemo do spoznanja, da nimamo prav, če naprtimo krivdo na hrbet onih, ki nas izkoriščajo, pač pa leži krivda v nas samih, ker s svojim spanjem in nepremišljenim ravnanjem dajemo priložnost sovražniku, da nas vara. On jo izrabi in ker vidi, da nismo zmožni obrambe, še manj pa reda, se nam smeje in nas izkorišča, pritiska, izsiljuje in celo ubija živ kapital, ker ve, da se toliko časa, dokler ne pride do resnega odpora od strani onega, ki za druge dela a sam zmrzuje in gladuje, nima bati ničesar.

Delavstvo joka, grozi in premišljuje, a vse zaman. Položaj se ne zboljšuje, pač pa slabša. Kaplje prelitih solz se razprše, kletve in grožnje pa stoje le na papirju in na stvari se prav nič ne izpremeni.

To ni uganka, ki bi jo bilo treba razvozljati. Idealni poleti ostajajo na papirju, dočim posurovelost sega v središče najhujše bede in pomanjkljivosti. Delavstvo izgublja up in njega nada tone v morju in odtod pride tudi strašen val neorientirane delavske armade.

Delo in zopet delo!

S tvojim delom je kapitalist dobil premoč. S tvojim trudom si mu dal sam orožje, ki pa je naperjeno proti tebi samemu. S tvojim duševnim poletom brez dela v organizaciji si dal tvojo usodo v roke demagogom, ki hrepene po slavi kljub temu, da so prepričani, da te ne morejo popeljati v svet svobode. Z lenobo si odstranil up v zmago svoje organizacije, od katere pa istočasno tirjaš, da ti da vse, kar rabiš in zahtevaš. Hočeš zlatega teleta, ustvarjati ga ne znaš. — Orodje za ustvarjanje bodočnosti si vrgel ob tla, istočasno pa jokaš, kolneš, pretiš in psuješ organizacijo, češ ni vse storila, kar bi storiti morala. Vedi, da organizacija ni vsega storila, da si bil tudi ti med onimi, ki niso storili to, kar bi storiti morali. Organizacija je samo ime, tvorijo jo pa člani; član pa mora v organizaciji znati misliti in delati.

Posveti se delu v organizaciji v isti meri, kakor si se posvetil delu za kapitalizem in bodi prepričan, da je zmaga tvoja in zmaga vseh, ki trpe. Kot plačilo dobiš drug, današnjemu sistemu nasprotujoč, toda trpinu koristnejši in pravičnejši družabni red.

Listje bo začelo kmalu zeleneti, solnce bo pridobilo svojo moč, a delavstvo bo zrlo v spomlad, misleč, da prihaja doba osvobojenja.

Ne motite se trpini, ker narava brez vašega dela in volje ne bo nikdar prekucnila sedanjegag družabnega reda. Spomlad kliče staro in mlado na delo, vse se naj giblje, a da vam bo delo olajšano, vam bodo spomladni dnevi s svojo naravo jačili voljo in vas spodbujali k delu.

Sodrugi! Klica narave ne prezrite — sledite mu in — delajte za vašo bodočnost, vsi bomo hvaležni. Z organizacijo bo treba korakati. Organizacija je stavba, ki se da dograditi samo s premišljenim in treznim delom. — Stavbo pa morajo dograditi samo marljivi in pošteni ljudje, ročni in duševni delavci. To delavstvo mora tvoriti svojo enotno organizacijo, ki ima nalogo spremeniti sedanji družabni red. Spreminja ga pa lahko, če za spremembo dela in žrtvuje.

Kolikor si delal za izpremembo, toliko se bo spremenilo. Spremenilo pa se ne bo, če ne boš delal za njo s pozitivnim delom. Če pa ne boš delal, tedaj ne boš delal za spremembo sedanjega družabnega reda, pač pa za kapitalizem, za njegove zagovornike in agente, ki nosijo krinko delavskih rešiteljev. Nikdo te ne bo rešil, če se ne boš sam.

Ne ti, ne on, ne jaz, pač pa vsi, organizacija na delo, dokler je — spomlad.

Nesramna izdaja nad borečim se delavstvom.

Prejeli smo in objavljamo sledeči dopis:

Kovinarski delavci tovarne za vagone v Brodu so na svojem zborovanju dne 20. januarja 1923, pretresali splošni položaj kovinarskih delavcev v zvezi s položajem kovinarske organizacije v Brodu in so konstatirali sledeče:

1. da je bila organizacija nekaj sto kovinarskih delavcev, ki je bila pred letom dni še nekoliko slabejša, predmet najnemoralnejšega izkoriščanja od strani nekaj lumpov in razbojniških tipov;

2. da so ti ljudje, ki so se okoristili po zaslugi delavskega nezanimanja in nerazumevanja, uvedli razdor in sejali mržnjo med delavci in njihovimi strokovnimi organizacijami Saveza metalskih (kovinarskih) delavcev Jugoslavije, ki je edini predstavnik razredno zavednih kovinarskih delavcev, tako v celi državi, kakor tudi v internacionali;

3. da so nedavno na goljufiv način podtaknili delavcem resolucijo, s katero so kovinarje v Brodu ločili od njihove centrale in jih priključili nekemu centralnemu pododboru »Trije Ključi« v Beogradu s pripombo, da hoče tako delati samo do državnega kovinarskega kongresa, ki je kakor so oni obetali, poklican, da reši vse morebitne spore in ohrani edinstvo saveza;

4. da je Centralna uprava napravila vse mogoče, da pride do edinstva saveza, dajoč priliko tudi onim, ki so tekom celih dveh let izvrševali navaden zločin nad interesi kovinarskih delavcev, razbijajoč edinstvo saveza, da pridejo na kongres;

5. da je kongres kovinarjev, ki se je vršil 25., 26. in 27. decembra 1923. v Zagrebu obsodil voditelje razbijanja saveza, ki niso prišli kljub temu, da so bili dolžni na podlagi svoje oddane resolucije, na kongres, niti niso dopustili ostalim delavcem, da na kongresu prisostvujejo in zastopajo svoje stroke;

6. da so s svojim razdiralnim delom in raznimi klevetami povzročili bratomorni boj med kovinarji v Brodu in demoralizirali delavske duhove;

7. da so kovinarji v Brodu odsekani od vsake organizacije saveza izven Broda in ko gredo od mesta do mesta, nimajo nobene podpore niti zaščite, da dosedanje članstvo v organizaciji »Treh Ključev« nima niti v eni kovinarski organizaciji niti izven dežele pristopa, ker takih verolomskih organizacij ni v prav nobeni državi, niti je ne priznava kovinarska internacionala;

8. da so privedli s svojo zlobno kapriciozno taktiko položaj v tovarni za vagone tako daleč, da se je delavcem začelo nalagati akordna dela in izzvali izprtje delavcev od dela in to v takem času in na tak način, da so s tem početjem zaigrali vso avtoriteto proletarske organizacije;

9. da so isti voditelji v zadnjem času ponujali tovarni vagonov akordno delo, samo, da bi jih tovarna sprejela nazaj v delo in izjavili, da hočejo produkcijo zvišati za 100 odstotkov. Na ta način so izdali največje interese kovinarskih delavcev in s tem priznali tovarni, da so delavci pred izključitvijo v resnici sabotirali produkcijo v tovarni!!!

Ko so sodrugi in delavci v drugih krajih izkazovali svojo solidarnost s tem, da so nabirali denarno pomoč in takorekoč odtrgovali od svojih ust in ust svoje dece kruh in dajali denarno pomoč v veri, da pomagajo borcem — so izvršili ti lažnjivi apostelji neverjetno in nesramno izdajstvo nad stavkujočim sodrugom s tem, da so jih prodali kot navadno žival voditeljem šovinističnih organizacij »fašistov«, na tajnem sestanku dne 18. jan. 1923. v hotelu »Central«, kateremu je prisostvoval iz Zagreba odposlani zastopnik šovinistične organizacije g. Angelinovič.

Nadalje so vodili tajne pogovore v privatnem stanovanju delavskega prijatelja g. Milerja, upravitelja tovarne za vagone, na katerih so se sporazumeli, da si zagotove voditelji in lažnjivi apostoli zase mesta: poslovodja, strojnika itd., da pa bi vendarle mogli igrati pred delavstvom še vloge apostolov, so iskali način in ga našli v tem, da napravijo dva dogovora: eden naj bi bil tak, s katerim se oni medsebojno obvežejo, da priznajo vse pogoje tovarne in priznajo, da tovarna v najkrajšem času lahko odpusti vse one delavce, ki jih ona želi odpustiti in prepuščajoč tovarni v splošnem vse, in kakor hitro jim zagotovi zaželjena mesta, sme delati z ostalimi delavci kar hoče, ter priznali, da je to, kar so oni do sedaj delali nerazumno in bedasto. — Drugi dogovor naj bi bil javen, ki naj bo stavkujočim delavcem le pešek v oči. S tem dogovorom naj se navidezno prizna akord in minimalne mezde, a ko bi se delo v tovarni zopet pričelo, bi tovarna odpustila te delavce, v istem času bi postal ta dogovor tudi neveljaven. Oni bi se na ta način rešili in navidezno tudi zmagali s tem, da so na najbolj podel način izigrali svoje sodelavce in sodruge.

Kar so pa Bradič in njegova kompanija počenjali že za časa dela v tovarni, za to nismo odgovorni in ne bomo ničesar reševali, vemo samo to, da so se vsi pošteni delavci držali delovnega časa in pošteno delali.

Na podlagi tega je zbor sprejel naslednjo resolucijo:

1. Brodski kovinarski delavci pretrgajo vsako vez s to bando in njihovo navidezno organizacijo, ki se imenuje »nevtralci« (slovensko: »neodvisni«);

2. zbor prosi Centralno upravo Saveza metalskih (kovinarskih) delavcev Jugoslavije, da sprejme v svoje okrilje usodo bratskih kovinarjev in da reši, kar se rešiti da;

3. zbor prosi Centralno upravo, da naj delavcem prizna dosedanje članstvo in jih s tem omogoči, da ne izgube članskih pravic, ako so jim ti tipi že vse upropastili;

4. zbor kovinarjev prosi vse svoje sodruge člane Saveza širom cele države, da čuvajo svoj Savez metalskih (kovinarskih) delavcev Jugoslavije in da ne gredo po poti, po kateri so bratski kovinarji zašli, kar se jim sedaj kruto maščuje;

5. zbor pooblašča Centralno upravo v Beogradu, da Bradiča in kompanijo sodnijsko zasleduje za prevare, katere so izvršili nad delavci s tem, da so kovinarske delavce varali, da je organizacija kovinarjev v Brodu v sestavu Saveza, med tem, ko s Savezom niso imeli nobenih vezi, a to samo radi tega, da bi z nabranim denarjem mogli samovoljno razpolagati brez vsakega nadzorstva, ker so delali z izven Broda dobljeno denarno pomočjo nepravilno inn krivično delili stavkovno pomoč in se na račun bednih in nezavednih okoristili

Zapisnikar zbora:
Alojz Džambo l. r.
Predsednik zbora:
Anton Oblak l. r.
Overovatelji zapisnika:
Stjepan **Kovač** l. r., **Josip Šutić** l. r.
Halib Dorovič l. r. in **Ivan Šošo** l. r.
Sledi 450 podpisov.

Okno v svet.

Strokovno gibanje.

V Jugoslaviji je vlada prenaredila naredbo o delavnem času v zakon. Padel je v malih obratih 8urni delavnik, največja ekonomska zahteva delavstva od druge polovice preteklega stoletja.

Naša vlada je dovolila 3000 ameriškim delavcem (iz Kube), da se naselijo v naši državi. V Jugoslaviji pa raste brezposelnost.

Končana se je stavka v Brodu. Traja pa še vedno stavka strugarjev v Zemunu, ki poteka popolnoma mirno.

V Rumuniji se kapitalisti trudijo udušiti vsako strokovno gibanje. Po drugih državah pa razpošiljajo agente, ki obljubujejo kvalificiranim delavcem vseh strok največje ugodnosti, ki jih v resnici ni. Marsikak delavec je tem obljubam nasedil, pa se je tudi vrnil.

Iz Poljske prihajajo poročila, da bo zakon o 8urnem delavnem času spremenjen. Poljski ministri mislijo z revizijo zakona povečati produkcijo v industriji. To je zelo enostavno. Delavci bodo delali 10 ur na dan, da bodo podjetniki lahko več zaslužili. Narodni in krščanski socialci pa pravijo, da je razredni boj nesmisel.

Na Češkem je proletariat v neprestanih mezdnih borbah. Delavsko gibanje je obsežno in je takih bojev zmožno, ker je pri delavstvu posebno razvit čut solidarnosti. Ako se delavci kake stroke nahajajo v težkočah in niso v stanu izbojevati si pravic, priskoči na pomoč ostalo delavstvo s — splošno stavko.

V zadnjem času je izbruhnila splošna stavka v Piskem (Moravsko). Povod stavki so dala mezdna nesoglasja. Ustavljen je obrat v elektrarni ,cestni železnici in vodovodu.

Češka vlada je po uradni statistiki izdala v mesecu decembru l. l. brezposelno podporo 141.000 delavcem (97.000 moškim in 44.000 ženskam). To število jasno govori o krizi v češki industriji.

Na Norveškem so se nahajale strokovne organizacije v najhujši krizi (komunistični razkol) l. 1921. Zato naj navedemo nekaj številk. — Število članstva je znašalo v začetku l. 1921. 142.600. Tekom l. 1919. in 1920. je število članov v znamenju delavskih razkolov zelo padlo in ta kriza je stala na višku l. 1921. V začetku 1922. je znašalo število še 96 tisoč članov. Večje strokovne zveze so izgubile skoro polovico svojih članov. Na članstvu je pridobila le stavbinska organizacija. L. 1921. se je vršilo nad 400 mezdnih gibanj s 70.000 sodelujočimi delavci. Izvedli so nad 200 stavk. Delavsko gibanje na Norveškem se sedaj počasi konsolidira.

V Nemčiji so rudarji in železničarji takoj, ko so zasedle francoske vojaške oblasti rursko ozemlje, proglasili v zasedenem ozemlju ogromno stavko. Stanje se je še poostrilo. Radi tega bo delavstvo v rurskem ozemlju proglasilo splošno stavko.

Nemška strokovna zveza ima včlanjenih že 15 strokovnih organizacij, ki štejejo vsaka nad 100.000 članov.

V Švici je štela strokovna zveza koncem l. 1921. skoro 180.000 (leta 1920. 223.000) članov, med temi je bilo 30.000 žensk.

V Italiji brezposelnost radi zimske sezone narašča. Opažati je to predvsem v onih strokah, ki pridejo v poštev večinoma le v letni sezoni: stavbinski in poljedelski stroki. Izboljšale so se razmere v lesni, rudarski, kovinarski in tekstilni industriji. V zadnjem času je precej italijanskih delavcev odpotovalo v rursko ozemlje, pa so jih nemške oblasti poslale čez mejo nazaj.

Na Irskem republikanci. še vedno rešujejo verska in narodna vprašanja. Organizirano delavstvo se pri tem neplodnem delu drži popolnoma pasivno, ker so verski in narodni spori le v korist diplomatom v Londonu. Radi te pasivnosti republikanci v zadnjem času ostro napadajo delavske voditelje in jih obsojajo.

V Kanadi (Amerika) se nahaja, delavstvo kakor v ostalih kolonijah, šele v razvoju. Vendar žanje mlado kanadsko delavsko gibanje že precejšnje uspehe. Lansko leto je vprizorilo nad 100 stavk, pri katerih je bilo udeleženo več tisoč delavcev.

V Ameriki posebno v delavskih taboriščih se dogajajo prizori, ki pretresejo vsakogar, le ameriških kapitalistov ne. Kapitalizem delavstvo naravnost izstrada in ga hoče s tem prisiliti, da se uda.

Na Japonskem se je lansko leto (meseca oktobra) vršil v Osaki kongres japonskih strokovnih organizacij. Zahteval je predvsem: 8urni delavnik v industriji in obrti in 6urni delavnik v rudarskih revirjih, določbo minimalnih mezd, odpravo nočnega dela in policijskega sistema, ki je nevarnost za obstoj strokovnih organizacij; zahteval je nadalje umaknitev japonskih čet iz Sibirije in priznanje Sovjetske Rusije. Japonsko strokovno gibanje je še mlado in je šele v povoju. Ozirati se je tudi na posebne razmere, ki vladajo še danas v tej deželi. Poleg tega je japonsko strokovno gibanje docela ločeno od strokovnega gibanja ostalih dežel.

Žensko gibanje.

Tudi žene sodelujejo pri delavskem gibanju. Pri amsterdamski strokovni internacionali je včlanjenih iz raznih strok 3 in pol milijona žensk (torej ravno ena šestina vseh članov). V posameznih deželah je to razmerje celo prekoračeno ali pa je razmerje šibkejše. V Avstriji je n. pr. od vseh članov ena četrtina žensk v strokov-

Podlistek.

Janko Telban:

Iskal je srečo . . .

Pomlad je bila. Kristalna rosa po travnikih je žarela v mavričnih barvah, iz gozda je dihalo življenje in vzduh mladosti narave je plaval po zraku, ko se je napotil po široki beli cesti iskat sreče. Mlad je bil, jedva mu je bilo osemnajst let, bledih lic, iz oči mu je sevala odločnost in moč je dihala iz njegovega telesa. Ponosno je korakal mimo bogato obdelanega polja s cvetjem posutih livad, srce mu je bilo lahko — kralju sredi narave.

Dolga je bila cesta, gladka kakor miza, ne, tudi kamenje je bilo na njej, ostro kamenje.

Duša je pila žarke mladosti, dvigala ga v višavo, pogled je plaval v daljavo za srečo. Noga je zadela ob trd, oster predmet, rdeča kri se je pocedila po beli cesti in jo pomazala.

Takrat se je v njegovem srcu rodilo prvo spoznanje. Glava mu je klonila na prsa, obzorje je zgubilo rožnate barve, kralj se je čutil ponižanega, majhen atom sredi vsemirja.

Obvezal si je prst na nogi, tok časa je zacelil rano, bela široka cesta ga je vedla v daljavo po kateri je stopal zanaprej oprezneje, saj je bilo na nji kamenje, ostro kamenje, in kdor se spodtakne, pade, ne vstane tako kmalu, on pa je hotel naprej za ciljem.

Solnce je zlatilo z zadnjimi žarki vrhove, temne sence so polegale po polju in lahni vetrič je objel njegovo postavo ter se igral z lasmi, ki so mu padali neurejeno po čelu. Življenje narave se je podalo k počitku, upi so se razblinili, kakor izgine dan tam za goro, dolga je bila še ravan in na nji — ta bela cesta.

»Ha, tam se sveti luč. Mogoče je koča, vas, mesto, morda -- celo sreča. Urno naprej! Predmestje.

Na pragu so sedele postave zavite v umazane cunje, njih hrbti so bili sključeni in skozi mrak je videl žuljave roke, pa te gube na razsušenih licih. Tiho so govorili, kakor bi se bali zvoka svojih besedi, ter se skrivali v temoto, kakor bi z njo hoteli zakriti pretužno bolest. Polno jih je bilo, skozi ob cesti, na stotine, na tisoče . . .

Stopil je k njim.

»Ljudje božji, ali je pri vas sreča?«

Porogljiv smeh mu je udaril nasproti, kosti v sklepih so jim zaškripale, da je s strahom odhitel naprej.

Z dvomom se je vprašal:

»Čemu toliko kamenja na cesti...?«

Za ovinkom je stala krčma. Petje se je razlegalo iz nje in hripavi glas harmonike je odmeval v temno noč. Duh po vinu in razgretem potu mu je udaril nasproti, ko je vstopil. Mladi pari, napol pijani, med njimi možje, katerim je že jesenska slana padla na lase, so se vrteli po taktu godbe. Na peči pa so sedeli otroci ter udihavali v zdrava telesa opojni duh strupa. S strahom se je vprašal: »Ali je tu sreča, katero iščem . . .?«

Naročil si je vina, pil kozarec za kozarcem, pograbil dekle za pas, ter se zavrtel v krogu, plesal do blaznosti. Bela cesta se mu je izgubila izpred oči . . .

Pijane postave so popadale na tla, po klopeh, vino je teklo po mizah, spačeni obrazi so se mu režali nasproti in skozi oblake dima je svetila kakor kresnica — luč . . . zadnji up. Zastudilo se mu je vse to, planil je v temno noč . . . za njim pa se je vlekla rdeča lisa . . . ranilo ga je kamenje . . . Jutro je vstajalo iz svojega mehkega ležišča, mlado jutro polno upa. Ob cesti je stala tovarna s svojimi visokimi kamini, iz katerih se je vil črn, zadušljiv dim. Krenil je z bele ceste skozi velika železna vrata.

»Torej na cilju!«

Transmisije so ropotale, kolesje se je vrtelo z neznansko silo, med stroji pa so švigale temne sence. Grozeče kače žarečega železa so metali stroji od sebe, okrog in okrog sama peč. Nič smeha, nič počitka, sami stroji, brez misli, brez odločnosti — stroji — od železnih velikanov tja do malega bitja človeka — sami stroji.

»Za katerega delajo te mešane mašine,« se je čudom vprašal, »za srečo?«

Stopil je k njim, potipal jih je z roko, mrzlo železo eni, drugi vroči, zaliti od pota, sajasti črni od dima.

»Vi, vi, ste srečni,« je zakričal »vi, vi motovila, je to delo vaših rok za vas!«

»Ha, ha, ha! . . . za gospoda tam doli. Pripognite se in poberite to kamenje z bele ceste, stroji brez misli, odločnosti, delujoči, mrtvi stroji . . .«

Ustavil se je sredi ceste na poljani, čemu naprej! Ni je sreče. Temne sence na pragovih, pijane karikature v krčmi, goreči stroji v tovarni jo nočejo. Na belo cesto sami mečejo kamenje, sami sebi v skledo grenke solze.

Predramil ga je vesel otročji krik z bližnjega travnika. Kakor električna iskra mu je šinilo v telo. Smeh, otročji vik.

Še enkrat je pogledal po ravnini po tej beli črti, potem pa je vzel slovo od, s kamenjem posute, ceste. Na livado ga je gnalo, na zeleno trato, med kup malčkov. Mlado deklico je prijel za glavo, jo gledal dolgo, zelo dolgo, ter pil srečo iz teh nedolžnih oči.

»Dete, drago dete! Daj, da pritisnem na tvoja rdeča lička poljub, daj, da položim mojo trudno glavo v tvoje naročje in si s tvojim krilcem obvežem krvavo nogo.«

»Dete mlado brezkrbno v tvojih očeh je sreča. Ne poznaš še bele ceste s kamenjem posute, ne poznaš življenja trnjeve poti . . .«

»Iskal sem srečo — a našel gorje . . .«

nih organizacijah. V Češkoslovaški je 22 odstotkov članic strokovnih organizacij; v Nemčiji ena petina, v Švici 18 odstotkov, na Danskem 18 odstotkov. V ostalih deželah je v strokovnih organizacijah manj kot ena šestina žensk. Na Angleškem in v Italiji ena osmina, na Francoskem in Švedskem pa ena devetina. — Samostojne ženske organizacije, ki so priključene amsterdamski strokovni internacionali, imamo na Francoskem, Angleškem, Italijanskem, Češkoslovaškem, Poljskem, Južni Afriki, Kubi (Amerika), Zedinjenih državah. Vse te ženske organizacije so kljub razkolu v strokovnih organizacijah obdržale amsterdamske smernice. Po številu najmočnejša je ženska organizacija v Nemčiji.

Volilno pravico so dosegle žene v Mehiki v vseh javnih zastopih (državne inštitucije v občini in državi.)

Mladinsko gibanje.

Ameriški mladinski delavci. »Socialistična mladniska liga« v Ameriki je pomnožila vrste mladinskih delavcev za 100%. Sklenil je njen zadnji kongres, da se mora vsak njen član priključiti v 21. letu svoje starosti socialistični stranki. Nadalje se je liga priključila s sklepom kongresa dunajski internacionali.

Internacionala mladinskih delavcev v l. 1921. Mladinski delavci imajo že več let svojo internacionalo. Priključeni so amsterdamski strokovni internacionali le mladinski delavci zapadne Evrope (Francoska, Angleška, Španska). Mladinska internacionala šteje 144.000 članov. Polovico njenih članov se nahaja v Nemčiji; na drugem mestu je Belgija (Mladinska socialistična garda) s 25.000 člani); na tretjem mestu je Švedska (socialistična mladinska zveza z 10.000 člani). Potem slede: Danska (6500), Nizozemska (6000), Francoska (2000) in Ogrska (1000).

Splošni pregled.

Socialna politika.

Socialna Jugoslavija.

Demagogije je na svetu mnogo več nego resnega dela. Buržoazija in kapital obsipata proletariat z najlepšimi in najidealnejšimi socialnimi programi. Kako lepo bi bilo, če bi se vsaj nekaj teh buržoaznih socialnih programov uveljavilo! Živeli bi kakor v malih nebesih! Realno življenje pa nam kaže, da so vsi ti socialni programi, ki jih nam nudita buržoazija in kapital le lim, na katerega lovi gospoda proletariat. Ali ni to demagogija?

Če poslušaš jugoslovansko buržoazijo in jugoslovanski kapital, ko govorita o proletariatu, se ti zazdi, da je vsa Jugoslavija preplavljena s socialnimi dobrotami.

Kapitalistična vlada nam je dala precej odredb in naredb, ki naj ščitijo delavca, dala nam je tudi nekaj socialnih zakonov, kakor zakon o zaščiti delavcev, zakon o zavarovanju delavcev, Inspekcijo dela in Delavsko zbornico.

Ti zakoni in te institucije naj ščitijo delavca pred kapitalističnim izkoriščanjem, dasiravno je zakon o zaščiti delavcev jako pomanjkljiv in zastopa tudi interese podjetnikov, vendar sta Zveza industrijcev in Zveza obrtnih zadrug protestirali proti temu zakonu in ga hoče na vsak način izpremeniti ali pa nadomestiti z novim.

Vlada, ki je zakon dala, se je pritisku kapitalistov uklonila in je že pristala na izpremembo zakona. Minister za socialno politiko dr. Žerjav je takoj ugodil želji Zveze obrtnih zadrug in je preko določil zakona podaljšal z naredbo delavni čas v obrti na 9 in 10 ur dnevno. To nam je dovolj jasen dokaz, da zakonodajec sam ne spoštuje zakona, katerega je sprejel parlament in podpisal kralj.

Res, lepa je naša socialna politika! Na vsak migljaj kapitalistov se vlada strese, če pa zahteva proletarijt svoje pravice, pa vlada molči in se skrije v senco bajonetov in za zakon o zaščiti države.

Kakor z zakonom o zaščiti delavcev, tako je tudi z zakonom o zavarovanju delavcev. Z zakonom se je delavsko zavarovanje centraliziralo, s čemur se je zavarovanje v pokrajinah, ki so že popreje poznale delavsko zavarovanje, znatno poslabšalo. Samo pri nas je mogoče, da tudi državna podjetja nočejo priznavati zakona o zaščiti delavcev, da tobačna tovarna izjavlja, da upošteva le navodila monopolne uprave; samo pri nas je mogoče, da minister za šume in rude noče priznati zakona o zavarovanju delavcev, dasiravno ga je tudi on podpiral.

Ali ne pomeni to popolno anarhijo v krogih, ki dajejo »socialne« zakone?

Kaj pa je Inspekcija dela? Ta institucija je popolen »Blažev žegen«, ki je brez vsakega vpliva na podjetnike. Če pride zastopnik kake organizacije n. pr. k Insepkciji dela v Celju ali Mariboru, ni izključeno, da ga inspektor nahruli in da mu pokaže vrata. Če potem protestiramo proti takim državnim delavskim institucijam, pomeni to, kakor bi vrgel bob ob steno.

Delavska zbornica je kakor ponižna pastorka, ki čaka pred vrati, ko gospoda sklepa. Njen glas velja toliko, kot kapljica v morju. Piše naj poročila in statistiko o delavskem gibanju, svetuje naj to in ono, če se bo to izvršilo, je pa odvisno od vlade.

Delavski odsek oddelka za socialno politiko v Ljubljani je dosedaj posredoval v sporih med delavstvom in delodajalci. Svoječasno je temu odseku naenkrat zmanjkalo kredita, katerega je potem vendarle zopet dobil, sedaj pa je baje g. pokrajinski namestnik Hribar prepovedal tudi to posredovanje.

Da, res, bojimo se, da jugoslovanski proletarijat ne bo utonil v samih socialnih dobrotah!

Najlepše bo pa še prišlo! Dosedaj so nam dajali zakone, sedaj jih bodo pa na pritisk kapitalizma pričeli izpreminjati in popravljati, morda bodo kakšnega tudi ukinili. Zastopniki kapitala so na anketi, ki se je vršila 15. januarja t. l. pri ministrstvu za socialno politiko že zahtevali ne le izpremembo zakona o zaščiti delavcev, temveč tudi izpremembo vseh ostalih socialnih zakonov (zakona o zavarovanju delavcev, o inspekciji dela, stanovanjskega zakona itd.)

Jugoslovanski proletariat je takorekoč brez pravic in vsak pometa z njim, kakor hoče. Kako dolgo bo še to trpelo?

Vsi še tako lepi socialni programi in zakoni so le cunje papirja, dokler proletariat ne bo imel moči, da bo mrtve črke zakonov spravil v življenje, in branil, kar si je težko priboril.

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj Rusije. Za narodno gospodarstvo v sovjetski Rusiji so bile merodajne koncem l. l. sledeče stvari: postaviti je treba podržavljeno veleindustrijo na trg. temelj. razdružabljenje male industrije in obrti, obnovljenje kredita (poleg državne in zadružne banke je prišla v privatne roke koncem l. l. tudi industrijska banka), borzno in sejmsko življenje, povratek od naturalnih na denarne davke; vse to je bistvo »nove ekonomske politike« (NEP), ki je dala skoro vse gospodarsko življenje v roke privatnikov. Izvršili so se tudi poizkusi za gospodarsko zbližanje Francije in Rusije. Gospodarski položaj Rusije pa se je radi slabo izpadle letine zopet poslabšal. Cene ki so bile tekom poletja še precej stalne, so začele zopet rasti. Tudi inozemska posojila v zlatu so se povečala. Papirnati rubelj je zgubil zopet polovico svoje vrednosti (v poletju je bil vreden šeenkrat več). Rusija torej zopet ne bo mogla to zimo uvažati inozemskih izdelkov; pa tudi izvoz bo najbrže zelo omejen.

Propadanje poljedelstva v Nemčiji. Nemčija, posebno severni del, ki obsega ogromno ravnino, medtem, ko je južni del precej gorat, je bila nekdaj poljedelska država, kakor je danes Jugoslavija. Razvijati pa se je polagoma začela industrija, ki je tekom nekaj desetletij lahko začela konkurirati z Angleško in Francosko. (Ta konkurenca je bila velik vzrok svetovne vojne.) Zadnje statistike o nemškem poljedelstvu nam to potrjujejo. Zemlje je vsako leto manj obdelane in na tej neobdelani zemlji rastejo, kakor gobe po dežju tovarniški dimniki.

Prosveta.

Prosveta v sovjetski Rusiji pada. Iz poročila prosvetnega komisarja Lunačarskega je razvidno, da je nova ekonomska politika slabo vplivala na prosvetno delo v Rusiji. Ruska sovjetska vlada je vzdrževala l. 1921 nad 6½ milijona mladine v 82.000 šolah. Z novo ekonomsko politiko so mnoge šole izgubile državno pomoč. Država vzdržuje samo še 55.000 šol in 4½ dijakov, tako, da je marsikje padlo število dijakov za 60%. — Prosvetno delo, ki je dosedaj najbolj dičilo sovjetsko vlado, je torej z novo ekonomsko politiko sovjetske vlade precej oškodovano in to ne bo imelo dobrih posledic.

Nepismenost v Ameriki. V Združenih državah so našteli skoro 5 milijonov (4,931.000) analfabetov (človek, ki ne zna ne brati ne pisati). Za analfabeta se šteje v Ameriki vsakogar, ki sam prizna, da ne zna ne čitati ne pisati. Nepismenost tvori vedno veliko nevarnost za vsak narod. V Sloveniji n. pr. imamo še vedno 14% analfabetov, medtem ko je nepismenost na Švedskem, Norveškem, Danskem, Finskem, v Švici, Nemčiji in na Nizozemskem nepoznana stvar.

Japonsko prebivalstvo. Japonska je uvedla po vzoru evropskih držav ljudsko štetje. Po zadnjem ljudskem štetju ima Japonska 57½ milijonov prebivalcev. V primeru z drugimi ljudskimi štetji je število prebivalstva narastlo za nad ½ milijona ljudi. Ker Japonska že danes ne more preživljati svojega prebivalstva in mora gledati na zunanje vire, skušajo število porodov omejiti na ta način, kot se je to zgodilo na Francoskem.

Razno.

»**Marksisti**«. Radek (komunist) je nedavno dal sledečo izjavo: »Kot revolucionarni izgnanci se v Švici nikdar nismo zanimali za padanje dežja ali za sušo, ker smo obračali svojo pažnjo na diskuzijo z Marksom ali drugimi. Pred prevratom (l. 1917) smo mislili, da buržuj izgine, če ga mi odstranimo, a sedaj mislimo, da more biti dober ravnatelj kake tovarne. Stranka agitatorjev se je spremenila v vlado največje države v Evropi.« Delavstvo naj sodi samo te volkove.

Fašisti in strokovne organizacije. Italijanski fašisti so oboroženi posegli v celo javno življenje in val razvoja jih je privedel tudi v strokovno gibanje. Zadostuje, če se ozremo po uspehih, ki so jih dosegli v primeru z drugimi socialističnimi strokovnimi organizacijami. Medtem, ko so vse stare pogodbe med delodajalci in delojemalci slonele na 8urnem delavniku, tega pri sedanjih pogodbah ni in so vrinjeni v take pogodbe razni paragrafi, za katerimi se skrivajo mahinacije podjetnikov. Delavec mora delati na leto približno 300 ur več, kakor popreje (preje 2719, sedaj 3017; razlika je torej 298 delavnih ur). Mezde so tako urejene, da je delavec pri tem oškodovan. Poleg tega je delavstvo pod strogo kontrolo. Po delu zapusti tovarno ali delavnico in se mora vrniti domov, ki ga pa tekom prostega časa ne sme zapustiti. Posiljevanje ne more roditi nikakih uspehov: sila rodi odpor; in to velja tudi za italijanske razmere.

Koristi 8urnega delavnika. Leta 1918., ko francosko delavstvo še ni imelo uveljavljenega 8urnega delavnika se je dogodilo 379 nesreč pri katerih je umrlo 349 oseb in je bilo ranjenih 1437 oseb. L. 1921, ko je bil 8urni delavnik uveljavljen, pa se je zgodilo samo 72 nesreč, ki so povzročile 173 smrtnih slučajev in 656 ranjenih. Razlika je torej za: 307 nesreč, 176 smrtnih slučajev in 74 ranjenih.

Številke povedo, da je bila svetovna vojna nekaj nesmiselnega. Listi, ki se bavijo z vprašanjem, koliko je stala svetovna vojna so preračunali s številkami, da je stal ta krvavi ples zblaznelega človeštva celih 250.000.000.000 srebrnih dolarjev. — Listi, ki so se bavili s tem, za nas precej važnim vprašanjem (kajti imperialisti se teh številk precej boje, ker govore za cele knjige), so dali razne praktične primere, kako si to denarno vrednost lahko predstavimo. Poročali so n. pr., da se napolni s temi srebrnimi dolarji čez 3900 vlakov s 40 vagoni. Ali: ako bi se to vsoto ob izbruhu vojne razdelilo med vse ljudi enako, bi dobil vsakdo, tudi najmlajši otrok 170 srebrnih dolarjev. Pa se naj delavstvo navdušuje še za take »špase«? Saj se še, pa ga bo kmalu minilo, ako mu imperialisti še enkrat kresnejo po — skrivljenem hrbtu.

Koliko invalidov je napravila svetovna vojna? Nesmisel vojne ne obstoji le v tem, da je vrglo človeštvo v žrelo imperialističnega boga neverjetne denarne vrednosti, ampak je tudi poslala domov nič manj kot 8 in pol milijonov invalidov. (Statistike navajajo le težke invalide: brez noge, roke, skratka brez kakega važnega uda ali organa.) In vendar te žrtve, ki so morale prestati toliko muk, nimajo toliko ponosa, da bi stopile na tribuno pravične sodbe in zahtevale onih pravic, ki jim pripadajo.

Ljudstvo ne mara alkohola. Na Nemškem v mestu Osnabrück se je pri ljudskem glasovanju ljudstvo izreklo za prepoved izdelovanja in uživanje alkoholnih pijač (prohibicijo). Delavstvo je lačno in nago in hoče kruha, ne pa omamljivih sredstev, ki so dobrodošla le izkoriščevalcem.

Tudi pri nas ljudstvo strada! Veliko pomanjkanje živeža, ki vlada v mnogih dalmatinskih občinah je povzročilo lakoto, ki zavzema v Dalmaciji že velik del dežele. Ne zmeni se za lačno ljudstvo niti dalmatinska pokrajinska vlada, niti osrednja vlada v Beogradu. Radikalna vlada raje razsiplje denar za volilne kupčije. Ne omejuje se pri tem na tisočake, ampak za volitve daje tudi milijone: delavno ljudstvo jih bo itak vrnilo. Pa naj kdo reče, da je vojna ljudstvo iztreznila?

Število industrijskih delavcev. V Bosni se do danes ni razvila še nobena prava industrija. Prevladuje gozdna in rudarska industrija. Zaposlenih je v teh dveh industrijskih panogah nad 60.000 delavcev (od teh 7000 žensk).

Povsod so bogati in revni. Vse avstralsko bogastvo je tako razdeljeno, da imajo 4% ljudi (kapitalisti) dve tretjine vsega bogastva, medtem ko ima ostalih 96% samo eno tretjino premoženja v Avstraliji. Ako je seveda med revnim delavstvom in bogatimi kapitalisti tak velik propad, potem ni nič čudnega, da je dobila Delavska stranka pri zadnjih volitvah v parlament (decembra 1922) nad polovico poslancev.

Naše organizacije.

Kovinarska stroka.

Občni zbor O. D. K. v Ljubljani, ki je bil sklican dne 21. januarja t. l., se ni mogel vršiti, ker ni bil sklepčen. Vršil se bo zato na podlagi pravil: § 9., točka 3 dne 4. februarja t. l. ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije pri »Levu« z istim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora zanesljivo udeleži. Vsak član naj prinese s seboj člansko knjižico, ki mu bo služila kot legitimacija. — **Odbor.**

Štore. Občni zbor podružnice kovinarjev v Štorah se je vršil dne 14. januarja t. l. ob 9. dopoldne v gostilni Sikošek. Občni zbor je otvoril podpredsednik s. Varmočnik in naznanil objavljeni dnevni red. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Tomaž Sedar, predsednik; Jože Majerli, preds. nam.; Anton Marn, tajnik; Henrik Spreizer, tajn. nam.; Jože Potež, blagajnik; Feliks Kacjančič, nam. blag.; Jože Florjančič, Mihael Varmočnik, Knižičar, Fr. Teichmeister in Anton Jager, pregledniki; Janez Stepanič, Štefan Koklič, Jože Florjančič in Filip Hrastnik, odborniki. Poročal je o poteku kovinarskega kongresa v Zagrebu osr. blagajnik s. Jankovič. — Pri zadnji točki: raznoterosti, se je vnela živahna debata za vspodbujo novemu odboru. Tem potom sporočamo sodrugom, da se bo vršil vsako prvo nedeljo v mesecu kovinarski sestanek v gostilni Sikošek ob 9. dopoldne. Člane opozarjamo, da se teh sestankov udeležujejo in da redno obračunavajo prispevke, kajti le v slogi je moč.

Živilska stroka.

Osrednje društvo živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor v nedeljo 11. marca 1923. točno ob 8. uri dopoldne v prostorih društvene pisarne, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr. s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora;
2. poročilo predsedstva;
3. poročilo tajnika;
4. poročilo blagajnika;
5. poročilo nadzorstva;
6. organizacija;
7. tarifna politika;
8. volitev novega odbora;
9. slučajnosti.

Glede delegatov za občni zbor Osr. dr. živilskih delavcev se imajo podružnice strogo držati društvenih pravil. **Predsedstvo.**

Osrednje društvo živilskih delavcev sporoča vsem svojim podružnicam, ki so zahtevale, naj se jim vpošljejo društvene znamke II. razreda, da jih dobe takoj, ko nam jih tiskarna natisne. Do tega časa pa naj podružnice žigosajo društvene izkaznice in knjižice II. razreda s štampiljko: »PLAČAL« ter naknadno, ko sprejmejo znamkice, iste nalepijo v knjižice. **Centralno tajništvo.**

Centrala Osrednjega društva živilskih delavcev vnovič opozarja vse svoje podružnice na določila, ki so bila objavljena v »Delavcu« št. 1. z dne 6. januarja t. l. glede izvrševanja podružničnih občnih zborov. Je še nekaj podružnic, ki niso še naznanile centralnemu odboru svojega občnega zbora, ostale pa, ki so to storile, še niso vposlale zahtevanih poročil. — Opozarjamo tudi na to, da se imajo delegati za centralni občni zbor, ki se bo vršil dne 11. marca v Ljubljani, voliti samo na podružničnem občnem zboru in sicer se ima volitev izvršiti v okviru društvenih pravil tako, da dobi vsaka podružnica toliko delegatov, kolikor ji pripada po pravilih in številu članstva.

Vsaka podružnica oziroma nje odbor je odgovoren centralnemu občnemu zboru, če ne pošlje pravočasno vseh zahtevanih poročil. Nihče naj se ne huduje, ker zahteva to red. — **Osrednje tajništvo.**

Maribor. Podružnica pekov v Mariboru je pred kratkim vložila spomenico za zvišanje plač. Vse pekovske pomočnike se opozarja, naj nikar ne potujejo v Maribor, dokler ne bo mezdno gibanje končano, kar bomo pravočasno objavili.

Maribor. Podružnica špediterjev je, kakor vse kaže, začela oživljati in se buditi iz sna. Sodrugom želimo, da gredo s polno paro na delo za svojo stvar. Organizirati se bo treba do zadnjega delavca, potem pa začeti boj. Špediterji so bili do sedaj zapostavljeni in se za njih ni moglo ničesar poštenega doseči. To naj bo sodrugom v pouk, da morajo z vsemi silami delati za to, da se organizirajo, premišljujejo sklepajo in odločajo, ker jim drugi, ki ne poznajo nihovih razmer ne morejo pomagati. Prepričani smo, da si bo delavec znal sam pomagati potom svoje organizacije. Pozivamo sodruge k stvarnemu delu.

Kemična stroka.

Zagorje. V podružnici kem. del. ozir. steklarjev v Zagorju se je dne 17. januarja t. l. vršil strokovni shod. Na shodu sta poročala tajnik osrd. dr. in na željo članstva predsednik strok. komisije s. Svetek o enotni strokovni organizaciji steklarjev v Zagorju, kakor kemičnih delavcev sploh. Shod se je vršil dostojno s stvarno debato. Po referatu s. Svetka, ki je v svojem govoru orisal pristaše stlačene enotne fronte, se je članstvo podružnice zavezalo, da se bo borilo proti vsakemu sovražniku naše enotne strokovne organizacije, v kateri smo kot delavci za obstanek popolnoma enaki.

Hrastnik. V podružnici steklarjev v Hrastniku se bo vršil dne 4. t. m. ob 9. uri dop. redni občni zbor, s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo predsedništva, zapisnikarja, blagajnika, nadzorstva;
2. položaj;
3. volitev delegata za kongres kem. del. v Sloveniji;
4. volitev odbora;
5. raznoterosti.

Maribor. V podružnici kem. del. Maribor se bo vršil redni občni zbor dne 6. t. m. ob 18. uri (6. uri pop.) v prostorih delavskega doma, Ruška c. 7. s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo predsednika, zapisnikarja, blagajnika in nadzorstva;
2. volitev delegata za kongres kem. del.;
3. volitev odbora in raznoterosti.

Pozivlja se vse sodruge in sodružice, da se občnega zbora polnoštevilno in točno udeležijo.

Celje. V podružnici kem. del. v Celju se je dne 21. januarja vršil strokovni sestanek v kemični tovarni, mestni plinarni in apnenici Pečovnik, zaposlenih delavcev. Radi slabe udeležbe na tem sestanku, se je vršil dne 28. p. m. strokovni shod vseh kemičnih delavcev v Celju. Na shodu je poročal tajnik osr. dr. o razvoju strokovno organiziranega delavstva, kakor tudi o dolžnosti članstva v sedanjem času. Dalje je poročal tudi tajnik okrožne strok. kom. s. Leskošen o splošnem položaju. Prihodnji strokovni shod se bo vršil dne 11. t. m. Sodrugi držimo se sklepa in udeležimo se shoda točno in polnoštevilno!

Ruše. Dne 21. januarja se je vršil radi premajhne udeležbe mesto sklicanega občnega zbora v podružnici kem. del. v Rušah strokovni shod. Na shodu sta poročala ss. Rejc in Čeh o pomenu dolžnosti in pravic članstva in pomenu obratnih zaupnikov. Iz števila udeleženih delavcev je bilo razvidno, da zavednost delavstva vedno bolj raste. Želi se v interesu delavstva, da pridno sodeluje pri podružnici izobraževalnega društva »Svoboda«, ki je za delavstvo velikega pomena. Sodrugi pristopite tudi kot člani k »Svoobdi«, pomagajte sodelovati pri vseh njenih odsekih. — Končno pozivljamo vse njene člane, da se sklicanega občnega zbora gotovo in točno udeležijo.

Radeče. V podružnici pap. del. v Radečah se je vršil dne 28. januarja dobro obiskan strokovni shod papir. del, na katerem je poročal s. Rejc o dolžnostih strokovno organiziranega delavstva. Shoda se je udeležilo tudi delavstvo, ki v podružnici še ni organizirano.

Rudarska stroka.

Zabukovci. Podružnica »Unije slov. rudarjev« v Zabukovci sklicuje na 11. februarja t. l. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva; 2. volitev novega odbora; 3. razno. Občni zbor se vrši v gostilni g. Čočeja ob 10. uri dopoldne. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži. Odbor.

Monopolska stroka.

Meseca decembra l. l. nam je dovolila monopolna uprava povišek 5 Din na draginjsko doklado z veljavnostjo od 1. novembra 1922 dalje. Obljubiti in dati pa je preveč. Zato nam tudi monoplona uprava ni izplačala dovoljenega poviška.

26. januarja t. l. pa nam je ravnateljstvo tovarne sporočilo, da nam bo izplačalo povišek, toda še le od 1. januarja t. l. dalje. Mi seveda na tako igračkanje ne pristanemo in bomo ukrenili vse korake, da se nam bo povišek izplačal od 1. novembra l. l.

Tako postopanje monopolne uprave je navadna sleparija. Ali ni dovolj, da smo mesece in mesece potrpežljivo čakali na borih 5 Din poviška, ki današnji draginji že več ne odgovarja.

Delavstvo tobačne tovarne naj uvidi, da je navezano le na svojo moč, da bo le toliko imelo, kolikor si bo samo priborilo. Deloma je tudi že uvidelo, ker se je združilo v enotno organizacijo. Če bo v tej enotni organizaciji vsak lan in članica na svojem mestu, potem bodo prišli tudi za tobačno delavstvo boljši časi. —

Stavka tobačnega delavstva v Ljubljani. Iz zgoraj navedenih vzrokov je tobačno delavstvo vprizorilo v soboto 17. t. m. enourno stavko (od 9. do 10. ure). Korporativno je šlo delavstvo na pokrajinsko upravo, kjer je deputacija izročila tozadevno resolucijo, ki protestira proti postopanju monopolske uprave z delavstvom.

Dopisi in polemike.

Mlinska stroka v Celju. Pod tem naslovom piše v 3. štev. »Delavca« o mlinski stroki neki človek, kateremu se že v prvi vrsti pozna, da ni naš strokovni tovariš! Res, naša stroka peša in delavstvo naše stroke trpi financielno in gmotno. Da pa mi mlinarji trpimo radi pomanjkanja dela, da naša stroka peša, temu je kriva industrijska kriza. Mi smo lahko organizirani do ušes ali pa prav nobeden. Mi si za vedno prepovemo, da bi si eden, ki nič ne ve, kako se pri živilski stroki kruh služi, iz nas Majdičevih mlinarjev, norce bril. Mi že vemo, da se v 24 urah ne da naš položaj izboljšati, ampak v poštev pride tukaj 24 mesecev, v času odkar nismo dobili nobenega pomembnega poviška naše plače na podlagi centralnega posredovanja. — Dokler hodijo gotovi gospodje (seveda na posebno prošnjo) na naše shode in tamkaj povpraševujejo člane zakaj ima mlinar bel klobuk? ali koliko kg moke se naredi v eni uri?, tako dolgo mi mlinarji ne bomo nič dosegli v našem strokovnem gibanju. Mi stojimo na stališču, da naj čevljar ostane pri svojem kopitu. Mi bodemo naše pešanje že ustavili in prišli do zelene veje, saj vsaka sila trpi samo do gotove meje. Prišel bode čas tudi za mlinarje, a šele, ko bomo izprevidei, da si moramo sami pomagati, ne pa se zanašati na ljudi, ki ne spadajo v našo stroko in žive od naših žuljev. Kdor ne dela naj ne jé, a kdor jé in nič ne dela, je trot in »šmarocer«, ki ga je treba odstraniti. — Če pa je tistemu člankarju tako dobro znano, kako se v Mestnem mlinu delavci kesajo, ker so se odcepili od organizacije, moram istemu in pa delavcem mestnega mlina povedati, da imajo oni radi odcepljenja ravno toliko škode, kakor mi dobička, ker smo še »organizirani«. Saj so bili delavci mestnega mlina zvesti člani, tudi Mariborčani so že veliko tisočakov poslali tja, kamor bi ne bilo treba. Mi, Majdičevi mlinarji smo še organizirani, a zavidamo one, katere je pamet financielne svobode že srečala. Metlo v roke ... — **Josip Faktor**, mlinar v Celju.

Malo odgovora.

S. Faktor je v zgorajšnjem dopisu »Mlinarska stroka« udaril na napačno struno, ko se je obregnil ob dopis pod istim naslovom v 3. štev. »Delavca«. Da pisec dotičnega dopisa ni mlinar, je res, da pa s. Faktor ne pozna ustroja organizacije, v kateri niso včlanjeni samo mlinarji, je tudi res. Prav žal nam je, da morajo pisati drugi o mlinarski stroki, kar bi s. Faktor moral storiti sam, kot strokovnjak. Tudi jaz nisem mlinar, položaj pa vendar toliko poznam, da vem, da mlinska industrija v Sloveniji ni razvita, da je radi tega položaj mlinskega delavstva slab, vem pa tudi, da bi bil lahko nekoliko boljši, če bi bilo delavstvo organizirano. — Pred tem dejstvom ne zapirajte oči, s. Faktor! Če bodo mlinarji vedno tako slabo organizirani in nedisciplinirani, bodo lahko dolgo čakali na boljše čase. Na vse, kar ste napisali v Vašem dopisu, bi odgovoril lahko samo s tem-le: kjer ni vere v organizacijo, tam je vsako gibanje že vnaprej obsojeno v pogin.

S. Faktor, kdo pa živi od Vaših žuljev? Kapitalist! Tajnik strokovne organizacijo pa zasluži svojo plačo, ki se ni valjala ravno v masti, že s tem, da se mora boriti z ljudmi, ki hočejo imeti od organizacije vola, dali so pa le roge. — Osrednje društvo živilskih delavcev je Vam poslalo dopis, da sporočite zahteve mlinskega delavstva radi vložitve spomenice. Do danes pa nismo dobili odgovora ... Sicer pa z Vašim dopisom niste oblatili s. tajnika, temveč ste z besedami: »Mi Majdičevi mlinarji smo še organizirani, a zavidamo one, katere je že pamet financielne svobode srečala«, pokazali, da nimate resne volje do organizacije. — **Predsednik** Osr. dr. živilskih delavcev.

Odgovor »Uniji«. Predvsem vam moramo gospodje pri ubogi SSDU. povedati, da ste našega dopisnika sami povabili na vaš mešetarski občni zbor, ki je bil le pesek v oči delegatom. Isti ljudje pa že spregledujejo in pazite se, tla se vam udirajo in zavedno delavstvo vas bo odvrnilo od sebe. Kar se tiče žolča, ki nam ga očitate, moramo reči, da vam nič ne zamerimo, da vam je naš žolč na potu in da se ga bojite ker vam bo zagrenil želodce. Tudi mi ne bomo tratili prostora za vaše umazane namene in kupčije; stopite na tribuno in na lastne oči se boste prepričali o zaupanju delavstva do vas. Zato tudi ne poznamo strahu; nasprotno vam strah lahko očitamo mi. Za žep se potipljite in svojo vest izprašajte, pa vam bo lahek odgovor: govorite pa resnico, ker to je predpogoj vsake polemike. Program, gospodje, to je jako lepa stvar. Toda papir je potrpežljiv in če ostane program na papirju je navaden pamflet. In vaš program je pamflet. Študirali ga bomo, ko boste na realnem življenju pokazali kaj znate. Saj mi smo že od nekdaj tako delali. Očitanja, da smo demagogi, ali da to šele bomo, se ne bojimo! Gospodje, pripravljeni smo, da posvetimo med vas. Toda odkritega boja zahtevamo! Ne skrivajte se!

»Svoboda.«

»Svoboda« v Rušah priredi v soboto, dne 10. t. m. plesni venček v gostilni g. Novak-a. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina znaša 4 Din. Ker je čisti dobiček namenjen nabavi novih knjig, prosimo obilne udeležbe. **Odbor.**

RAZPIS.

Razpisuje se pri »Uniji stavbinskih delavcev za Slovenijo v Celju« **tajniško mesto.**

Prednost imajo strokovnjaki, dobri govorniki in agitatorji.

Unija stavb. delavcev v Celju.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Iz Zidanegamostu: s. F. L., Vaš dopis priobčimo v prihodnji številki; prosimo Vas, da nam oprostite.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: **Franc Svetek.**
Odgovorni urednik: **Ivo Meznarič.**
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.